

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ЗВУКОРЕЖИСУРИ

Роменський Ю.М.

КОМПОЗИЦІЯ ТА ВОКАЛЬНА ІМПРОВІЗАЦІЯ

Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів

Одеса 2023

УДК 781.6;784.7

Рекомендовано навчально-методичною радою

Міжнародного гуманітарного університету

(протокол № 5 від 29 грудня 2022 р.)

Рецензенти:

Каплун Т.М. – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри музичного мистецтва та звукорежисури факультету мистецтва і дизайну Міжнародного гуманітарного університету, м. Одеса.

Толмачов Р.В. – Заслужений артист України, доцент кафедри хорового диригування Київської муніципальної академії музики ім. Р.М. Глієра.

Роменський Ю.М.

Композиція та вокальна імпровізація : методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів [Електронне видання]. / Ю.М. Роменський; кафедра музичного мистецтва та звукорежисури Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса

Навчально-методичні рекомендації з курсу «Композиція та вокальна імпровізація» розроблено відповідно до навчального плану, вони складаються з навчальної програми курсу, методичних рекомендацій з проведення практичних занять і завдань для самостійної роботи здобувачів, списку рекомендованої літератури. Матеріали призначено для здобувачів факультету мистецтва і дизайну Міжнародного гуманітарного університету, першого бакалаврського рівня за спеціальністю «Музичне мистецтво».

Вивчення дисципліни «Композиція та вокальна імпровізація» допоможе здобувачам зрозуміти технології та основні принципи творчої діяльності сучасного композитора, виконавця-імпровізатора, а також сприятиме більш глибокому зануренню у виконавську майстерність.

УДК 781.6;784.7

© Роменський Ю.М., 2023

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Композиція та вокальна імпровізація» є однією з ключових дисциплін у циклі професійної підготовки здобувачів, на якому відбувається формування сучасного пісенно-композиторського мислення, технічних вокальних, вокально-аранжувальних навичок, культури мислення і мотивації до професійної творчої діяльності майбутнього артиста-вокаліста. Здобуваються та відточуються вокальні, ритмічні та виконавські навички, накопичуються знання з боку композиторської, аранжувальної діяльності, вокального репертуару та музичної стилістики. Крім цього, предмет сприяє розширенню музичного світогляду та знайомству з творчістю видатних виконавців, дослідження творчості знаних авторів. «Композиція та вокальна імпровізація» ґрунтується на класичних та інноваційних підходах до навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти та постійно вдосконалюється під впливом розвитку, еволюції сучасних музичних трендів світу та України.

Курс «Композиція та вокальна імпровізація» передбачає засвоєння здобувачами основних знань та понять з правил будови музичних форм, закономірності розвитку тонального плану твору, шляхи втілення творчих задумів у композиторській, виконавській діяльності, забезпечення його високого художнього рівня. Також, велика увага приділяється імпровізаційній майстерності майбутніх артистів-виконавців.

Предметом вивчення дисципліни «Композиція та вокальна імпровізація» є система набуття практичних навичок, завдань, виконаних у стінах вищої школи, з урахуванням різноманітних видів виконуваних робіт, що передбачають написання власних творів малих форм, демонстрацію (показ) виконавсько-імпровізаційної майстерності у вигляді виступу.

Знання з дисципліни «Композиція та вокальна імпровізація» допоможуть здобувачам вищої освіти розкрити свій особистий творчий потенціал, сприятимуть вихованню у них потреби творчого пошуку при втіленні професійних задумів у практичній виконавській діяльності.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Метою освоєння дисципліни «Композиція та вокальна імпровізація» є підготовка артиста-вокаліста до багатогранної професійної творчості, оволодіння технологією та розумінням естрадно-джазового співу та базису композиції на основі практичних знань, вмінь та навичок, на підставі яких буде збудована майбутня професійна діяльність, а також, навчити цікаво та переконливо інтерпретувати запропонований музичний матеріал; вміти виразно доносити його до слухача; випрацьовувати власну систему вдосконалення імпровізаційно-творчих здібностей виконавської та композиторської майстерності. Набути уяву про гармонійні особливості окремих джазових стилів, вміння втілити навички композиції у власній творчості, розкрити творчі можливості та придбати свободу виконавства.

Завдання дисципліни – знайомство та вивчення особливостей (змісту та форм) будови сучасного естрадного твору, джазової імпровізації, розвиток індивідуальних композиторських та імпровізаційних здібностей; вивчення та аналіз джазових форм та їх встановлених стандартів; засвоєння досвіду з практики навчання композиторському, імпровізаційному мистецтву, включаючи використання Інтернет ресурсів; вивчення тенденцій розвитку світового досвіду мистецтва у стилях та жанрах джазу, року, поп-музики, та різноманітних змішаних стилях; навчання співацькому мистецтву, використання теоретичних знань з історії стилів, а також, співацьких навичок, здобутих на заняттях сольного та ансамблевого співу, інтеграція теоретичних знань та співацьких навичок впродовж оволодіння мистецтвом композиції та імпровізації; формування практичного (концертно-виконавського) спрямування професійної підготовки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати:

Знання:

- можливості ефективного використання у професійній діяльності знань з історії джазових стилів; інформаційних джерел, відображаючих досягнення класичної та сучасної естрадної та джазової культури; принципів, методів та форм побудови власних соло та вокалізацій у споріднених джазу стилях; основи методології аналізу імпровізацій видатних співаків, та здатність застосовувати їх специфіку виконавства на власному досвіді; оволодіти необхідною ерудицією за рахунок опрацювання відео та аудіо матеріалів, комплексом знань, уявлень в області музичного мистецтва, естрадно-джазової виконавської культури в цілому.

Розуміння:

- розуміти та відрізнати на слух основні джазові стилі, як складові сучасної естрадної музики: блюз, стандарт, боса-нова, балада. Орієнтування у спеціальній літературі, володіння та користування професійними поняттями («цифровка») та термінологією; накопичування знань в галузі сучасних освітніх та інформаційних технологій;

Застосування знань (вміння): - бути здатним продемонструвати вміння імпровізації на будь-яку естрадну або джазову тему; продемонструвати володіння спеціальними прийомами та техніками естрадного та джазового співу («скет»), сольними виконавськими манерами.

Аналіз: аналізувати та розбирати на предмет критичного огляду процес виконання, проводити порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій; аналізувати окремі методичні посібники, учбові програми, відстежувати нові надходження аудіо та відео матеріалів.

3. СТРУКТУРА ТА ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Назва теми	Л/П/СРЗ* денна форма
1	Ритмічні етюди. Вправи з використанням найпростішого скету.	4/4/10
2	Інтонаційні етюди. Вправи, спрямовані на інструментальне інтонування, хроматичні, цілотнові гами догори та вниз. Спів ладів народної музики, пентатоніка.	4/4/10
3	Будова мелодичних та басових ліній на основі вивчених тем.	4/4/10
4	Ритмічні будови (дуольна, тріольна пульсація), та особливості виконання синкоп у джазових імпровізаціях та композиції.	6/6/10
5	Ритмічна основа естрадно-джазового співу. Стили “Swing”, “bossa”, “beat”. Методи вдосконалення ритміки в основних стилях.	4/4/12
6	Блюз. Його форми та види.	6/6/12
7	Використання блюзового ладу та пентатоніки в імпровізаціях та композиції. Написання простої блюзової мелодії. Вправи.	8/8/20
8	Використання в імпровізації секвенцій та цитат майстрів джазової музики.	10/10/20
9	Створення власних імпровізацій на основі вивчених тем.	10/10/20
10	Ритмічні етюди. Поліритмія. Вправи з використанням ускладненого скету.	4/4/10
11	Інтонаційні етюди. Вправи, спрямовані на досконале інтонування, вправи, комбіновані на основі хроматичних, цілотнових гам та пентатоніки.	4/4/10

12	Вивчення імпровізаційних соло видатних майстрів, їх переклад у нотний вигляд.	4/4/10
13	Основні етапи роботи над власним соло.	6/6/10
14	Використання фонограми у процесі підготовки імпровізації .	4/4/12
15	Створення власних імпровізацій на основі вивчених тем.	6/6/12
16	Імпровізація на заданий джазовий стандарт (традиційна та сучасна).	10/10/30
17	Імпровізація на заданий блюз (традиційний та сучасний).	10/10/32
18	Імпровізація на задану латиноамериканську п'єсу (босанова, самба).	8/8/32

*Л-лекційні

П- практичні

СРЗ – самостійна робота здобувачів.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Ритмічні етюди. Вправи з використанням найпростішого скету.

Ритмічні етюди середнього рівня складності, варіативного характеру, скомпоновані з одноманітних тривалостей, з включенням невеликої кількості пауз та скетом початкового рівня. Основне завдання теми – дотримання повного збігу тривалостей та вимови скету.

Тема 2. Інтонаційні етюди. Вправи, спрямовані на інструментальне інтонування, хроматичні, цілотнові гами догори та вниз. Спів ладів народної музики, пентатоніка.

Інтонаційні вправи середнього рівня складності, варіативного характеру. Скомпоновані з діатонічних, хроматичних, цілотнових гам у різній послідовності та у різних напрямках. Використовуються всі тональності у рамках діапазону співака. Ускладнюються вправи додаванням альтерованих тонів. Темпи повільні. Використання означених звукорядів як елементів вибудови мелодії власного твору.

Тема 3. Будова мелодичних та басових ліній на основі вивчених тем.

На основі тонального плану музичного матеріалу що вивчається, здобувач має скласти альтернативну мелодію на існуючу тему керуючись формою та стилістикою твору. Плавний рух басової лінії як основа імпровізації в джазовій музиці. Блукаючий бас. Види та прийоми «свінгування».

Тема 4. Ритмічні фігурації (дуольна, тріольна пульсація), та особливості виконання синкоп у джазових імпровізаціях.

Метроритм та метроритмічна конструкція в імпровізації. Синкопування. Атака звуку, артикуляція та акцентування в сучасній естрадній музиці. 2 та 4 долі такту. Тріоль як основа у джазових ритмах. Написання нескладної мелодії Ритмічне варіювання та поступове відходження ритму від метричної основи. Свінг як

специфічне метроритмічне мислення й спосіб джазового виконавства. Застосування синкопованої ритміки у створенні мелодії твору.

Тема 5. Ритмічна основа естрадно-джазового співу. Стили “Swing”, “bossa”, “beat”. Методи вдосконалення ритміки в основних стилях.

Стилістичні компоненти джазу – «спірічуелз», «госпел», «діксіленд», «регтайм», «блюз», «свінг», «босса», «біт», що використовуються й досі, у зразках сучасного естрадного, навколо джазового виконавського та композиторського мистецтва. Характерні риси, що визначають той чи інший стиль. Їх впровадження у власному композиторському досвіді. Методичні рекомендації до оволодіння специфіками цих компонентів. Тріольна основа стилю «свінг».

Тема 6. Блюз. Його форми та види.

Структура блюзу. Формоутворюючі засоби в блюзі. Гармонійна «сітка» блюзу. Особливості блюзової пентатоніки. Еволюція блюзового ладу. Специфіка застосування блюзових нот у різних видах блюзової імпровізації. Архаїчний, класичний та сучасний блюз. Вокальний блюз. Інструментальні форми блюзу. Використання та популярність блюзового ладу серед сучасних композиторів-пісенників. Огляд та аналіз творів західних композиторів.

Тема 7. Використання блюзового ладу в імпровізаціях. Вправи.

Вивчення декількох блюзових п'єс та експозиція їх тем. Показ імпровізації з використанням блюзової пентатоніки. Різниця між вокальною та інструментальною імпровізацією. Транскрипції видатних виконавців-імпровізаторів, їх розбір, визначення їх технічного рівня складності, шляхи подолання. Створення вокального та інструментального фрагменту мелодії на задану форму та гармонію.

Тема 8. Використання в імпровізації секвенцій та цитат майстрів джазової музики.

Ретельне вивчення обраних виконань відомих майстрів. Аналіз використаних ними технічних засобів, прийомів та голосових можливостей. Найяскравіші цитати відомих співаків як додатковий засіб виразності сучасного вокаліста. Секвентний принцип розвитку мелодії в композиції. Секвенція як елемент виразності імпровізації. Огляд творів, де спостерігається секвентність як у композиторських так і виконавських зразках.

Тема 9. Створення власних імпровізацій на основі вивчених музичних тем.

Вільне володіння вивченим музичним матеріалом, його формою, тональним планом. Багатоваріантність способів розвитку музичного матеріалу в імпровізації. Попередні заготовлення. План імпровізації. Принцип збереження та поступового ускладнення засобів музичної виразності.

Тема 10. Ритмічні етюди. Поліритмія. Вправи з використанням ускладненого скету.

Ритмічні етюди середнього рівня складності, варіативного характеру, скомпоновані з різних тривалостей, з включенням пауз та скетом середнього рівня (кількість складів 5-8). Основне завдання теми – дотримання повного збігу тривалостей та вимови скету.

Тема 11. Інтонаційні етюди. Вправи, спрямовані на досконале інтонування, вправи, комбіновані на основі хроматичних, цілотнонових гам та пентатоніки.

Інтонаційні вправи середнього рівня складності, варіативного характеру. Скомпоновані з діатонічних, хроматичних, цілотнонових гам у різній послідовності та у різних напрямках. Використовуються всі тональності у рамках діапазону співака. Ускладнюються вправи додаванням альтерованих тонів. Додаються інтервали у діапазоні кварта у мелодійному викладенні з шагом у півтон. Темпи

середні. Підбір та дослідження сучасних естрадних творів (пісень) із використанням широких стрибків. Використання стрибкоподібного розвитку мелодії відповідно вокально-технічної бази вокаліста у композиторській діяльності, як не нашкодити потенціальному виконавцю.

Тема 12. Вивчення імпровізаційних соло видатних майстрів, їх переклад у нотний вигляд.

Методи роботи з аудіо носіями. Послідовність дій. Технологія написання. Розподіл часу на певні задачі. Оформлення. Робота над якісними характеристиками виконання підготовленого нотного матеріалу. Застосування навичок виконавства з попередніх тем, користування набутими вміннями та досвідом. Тренінг слухових навичок. Вільне володіння ритмікою, досконалим інтонуванням.

Тема 13. Основні етапи роботи над власним соло.

Вивчення твору в цілому, осмислення форми. Усвідомлення технічних складностей. Робота над деталями. Повторення- як метод закріплення матеріалу. Вивчення тонального плану твору, вивчення напам'ять. Створення соло, письмовий етап, застосування композиторських навичок. Відстеження фразування у музичних реченнях як частки цілого твору. Використання логічно-змістовного аналізу. Етап цілісного оформлення твору, досягання емоційно-логічної насиченості та безперервності, як найважливішої ознаки художньо-цілісного виконання імпровізації.

Тема 14. Використання фонограми у процесі підготовки імпровізації.

У практичних заняттях, індивідуальних, інтерактивних із залученням до музичного діалогу партнера (викладача або здобувача), має бути використаний музичний супровід у форматі реального тріо, або готовий «плей-бек» на будь-якому аудіоносії. У процесі використовуються аудіо додатки до хрестоматій. Робота над темпоритмом. Основні вимоги до виконавця.

Використання програмного забезпечення, Інтернет сервісів для створення фонограми «мінус один».

Тема 15. Створення власних імпровізацій на основі вивчених тем.

Самоорганізація. Планування імпровізації у відповідності з індивідуальними голосовими та жанрово-стилістичними особливостями твору. Послідовність дій. Технологія написання. Розподіл часу на певні задачі. Оформлення. Робота над якісними характеристиками виконання підготовленого нотного матеріалу. Застосування навичок композиції та виконавства з попередніх тем, користування придбаними вміннями та досвідом. Вільне володіння ритмікою, досконалим інтонуванням.

Тема 16. Імпровізація на заданий джазовий стандарт (традиційна та сучасна).

Демонстрація та відточування навичок у вокальному класі. Орієнтування у гармоніях та тональних планах знайомих та незнайомих творах/п'єсах. Демонстрація свободи вокалізації та ритмізації. Демонстрація розуміння та володіння стилістикою твору, її відмінними та характерними рисами.

Тема 17. Імпровізація на заданий блюз (класичний та сучасний).

Демонстрація та відточування навичок у вокальному класі. Орієнтування у гармоніях та тональних планах знайомих та не знайомих творах/п'єсах. Демонстрація свободи вокалізації та ритмізації. Демонстрація розуміння та володіння стилістикою твору, її відмінними та характерними рисами. Створення 12-тактового блюзу керуючись дотримуючись законів музичної форми, гармонії. Експозиція власного твору.

Тема 18. Імпровізація на задану латиноамериканську п'єсу (боса-нова, самба).

Експонування та відточування виконавських навичок у вокальному класі. Орієнтування у гармоніях та тональних планах знайомих та незнайомих творах/п'єсах. Демонстрація свободи вокалізації та ритмізації. Демонстрація розуміння та володіння стилістикою твору, її відмінними та характерними рисами.

5. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ

Творча діяльність майбутнього виконавця має бути спрямована на свідоме засвоєння здобувачами знань та навичок дисципліни «Композиція та вокальна імпровізація». Тісна взаємодія цих напрямів розвитку сучасного артиста-вокаліста формує більш цілісну особистість із чітким розумінням цінностей виконавської майстерності, усвідомленням підґрунтя жанру естрадного музичного мистецтва в цілому. Синтез навичок композиції та вокальної імпровізації забезпечують здобувачам органічний та комфортний вхід у професійну творчу діяльність як комплексний базис, на якому будується та розкривається унікальність артиста. Також, завдання дисципліни привчають до самоаналізу, самооцінюванню, здатності до конструктивної самокритики, розвиває креативність у підході до вирішення творчих питань.

Під час занять необхідно чітко проектувати навчальний процес, ясно формулювати задачі та цілі дисципліни.

На розсуд викладача можна проводити практичні заняття, на яких студенти виступають з підготовленими імпровізаціями, та моделями власних соло. Такі заняття необхідні для формування професійного досвіду. Вони виховують у здобувача необхідні навички самостійної роботи зі спеціальною літературою, та розвивають творчу фантазію, що так необхідно у професійній артистичній діяльності.

Водночас, практична та самостійна робота здобувача передбачає практичну, аналітичну діяльність, письмове виконання творчих завдань, а також,

перегляд та прослуховування певної кількості аудіо та відеоматеріалів відомих виконавців та композиторів, спрямовану на розвиток індивідуальних професійних якостей виконавця. Самостійне опрацювання здобувачами аудіо та відео записів, вокально-методичної, літератури, самостійне відпрацювання вправ, які спрямовані на вдосконалення майстерності їх виконавства. Засвоєння засобів, прийомів та основних понять композиторської техніки вокальної імпровізації. Відпрацювання та вміння продемонструвати основні змістовні питання за модулями, вміти виконувати вправи за допомогою фортепіано з модуляціями у всі тональності вгору та вниз.

Поряд з аналізом техніки та методів навчання у класі композиції та вокальної імпровізації, засвоєнням вокального репертуару для подальшої творчо-виконавської роботи артиста-вокаліста у різних музичних стилях, здобувачам пропонується зацентрувати роботу на декількох важливих професійних аспектах виховання навичок за планом:

1. Опис вправ (тем).
2. Рекомендації.
3. Рекомендований репертуар (література).
1. ***Ритмічні та інтонаційні вправи.***

Ритмічні вправи сконцентровані на повторенні студентом завдань за викладачем. Сидячі. Рекомендується починати вивчати ритмічні малюнки у ударних інструментів у різних стилях: свінг, блюз, поп-рок, фанк-рок. Основна ідея полягає у проспівуванні вокалістом різних ритмічних малюнків, намагаючись відобразити різні ритмічні комбінації за допомогою вибору скетових складів. Виконуються в мовленевій фонації, без використання вокалізації. При виконанні - тактування ногою (рукою).

Інтонаційні вправи передбачають багаторазове повторення завдань (тренінг) на інтонування гам, арпеджіо, та інтервалів у різних напрямках, у варіативних комбінаціях, у всіх тональностях. Передбачає інтерактивне спілкування декількох студентів.

Література:

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

2. Блюз.

Вивчення всіх етапів формування блюзу як окремого виду джазової культури. Вивчення еволюції структури блюзу: архаїчний, класичний, сучасний, а також, його поєднання з сучасними стилями – поп-, рок-, фанк на конкретних аудіо прикладах. Розглядання та засвоєння різниці гармонійної будови, кількості тактів у формах, спостерігання за еволюцією тенденцій будови мелодій. Проведення практичних тренінгів (під супровід «-1») під наглядом та за участю викладача. Використовуються аудіододатки до хрестоматій.

Література:

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

Всі вправи бажано проводити перед дзеркалом, старанно вимовляючи всі голосні та приголосні звуки складів скету, близько на зубах, чітко та ясно.

3. *Використання в імпровізації цитат майстрів джазової музики.*

Користування досвідом відомих виконавців передбачає глибоке занурення у вивчення репертуару джазової спадщини виконавців, композиторів, ретельне вивчення обраних творів та виконань відомих майстрів. У процесі наслідування окремим виконавцям аналізувати використані ними технічні засоби та прийоми, а також, вчитись давати оцінку голосовим можливостям виконавця. Використовувати на практиці у вокальному класі цитати відомих співаків як додатковий засіб виразності сучасного вокаліста.

Література:

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

Рекомендації:

Вивчення дискографій джазових виконавців.

4. *Основні етапи роботи над власним соло.*

Передбачають вивчення твору в цілому, осмислення форми. Усвідомлення технічних складностей будови мелодії та ритміки. Розбір тонального плану твору, вивчення його напам'ять. Створення соло. Відстежування фразування у формуванні музичних фрагментів як частки цілого твору. Використання здобувачем власних навичок володіння ритмічною організацією, набутої майстерності мелодійної вокалізації, аналізу власного виконання. Підготовка нотної версії власного соло. Стадія цілісного оформлення твору, досягання емоційно-логічної насиченості та безперервності, як найважливішої ознаки художньо-цілісного виконання імпровізації. Застосування колективних тренінгів – це дієвий підхід до навчання, який дозволяє вирішувати головні проблеми та питання поєднання теорії з практикою, знання з компетенціями. Головне призначення – розвивати здатність опрацьовувати різні проблеми і знаходити їх рішення, вчитися втілювати власний задум негайно.

Література:

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

Рекомендації:

Практикувати запис власних виконань здобувача, користуватись допоміжними засобами (аудіо та відеоматеріали, фонограми, та ін.), аналізувати результат.

5. Методи вдосконалення ритміки в основних стилях. (4 години):

Пріоритетні долі у джазі. Акцентування на другу й четверту долю такту. Вправи, які зручніше виконувати сидячі: у розмірі 4/4, відраховуючи ногами почергово усі долі такту, в той самий час руками акцентувати тільки другу й четверту. Основа ритму «боса-нови», навести аудіо приклади. Тріольна основа стилю «свінг», розбір нотних прикладів. Методичні рекомендації для розвитку ритмічної координації, зняття затислостей, та створення подальших комфортних умов знаходження на сцені.

Література:

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

Бажано використання диктофону для проведення об'єктивного аналізу завдань що відпрацьовуються та якісною роботою над недоліками.

6. *Імпровізація на задані джазові теми (блюз, стандарт, боса-нова/самба).*

Імпровізаційна практика у вокальному класі. Використання готового супроводу «-1», або живий акомпанемент. Дотримання стильових особливостей обраної теми для імпровізації. Демонстрація свободи вокалізації та ритмізації, відточування навичок. Вільне орієнтування у гармоніях та тональних планах творів/п'єс. Демонстрація розуміння та володіння стилістикою твору, її відмінними та характерними рисами.

Рекомендації:

Практикувати запис власних виконань здобувача, користуватись допоміжними засобами (аудіо та відеоматеріали, фонограми, та ін.), аналізувати результат.

Література:

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

Рекомендації:

Для якісного контролю бажано здійснювати запис виступу, користуватись дзеркалом, для формування навичок роботи з мікрофоном та контролю над сценічним образом.

7. ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ/ЕКЗАМЕНУ

Екзамен (залік) передбачає наявність та експонування кількох виконаних практичних завдань на вибір здобувача або на розгляд викладача, та проводиться у формі камерного (аудиторного) виступу.

1. Демонстрація ритмічних вправ. Показ розуміння поставленої задачі.
2. Досконале інтонування як основа майстерності вокаліста. Показ володіння навичками на прикладі спрямованих вправ.
3. демонстрація основних/характерних рис стилів джазової музики на прикладах експонування вивчених музичних тем (свінг, боса-нова, блюз).
4. Демонстрація власного твору (підготовлене) на задану гармонію у формі ААБА.
5. Демонстрація власної гармонізації твору (підготовлене) на задану мелодію.
6. Джазовий стандарт. Латиноамериканська музика. Блюз. Форми та види. Експонування власних (підготовлених) імпровізацій.
7. Показ авторського 12-тактового блюзу (підготовлене) під власний акомпанемент.

8. ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та вміння працювати з літературою та джерелами, знання матеріалу, продемонстрованого у виконаних індивідуальних завданнях; самостійність та повнота вирішення творчих завдань та аналізу матеріалів; активність та систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх практичних завдань. Форми проведення поточного контролю передбачають: усне обговорення зі здобувачами, вирішення практичних завдань, тестові завдання (для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей здобувача може бути передбачено виконання інших/додаткових, індивідуальних для кожного здобувача завдань). Проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоюваності здобувачами відповідного об'єму опрацьованого та вивченого матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань. Форми проведення проміжного контролю: прослуховування, демонстрація навичок, усне пояснення, індивідуальне прослуховування, робота у групах, ансамблева гра, виконання практичних завдань. Підсумковий контроль - залік/екзамен.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При використанні обох форм контролю (у вигляді екзамену, заліку) враховується поточна, зокрема самостійна робота, креативність здобувача. Крім того, здобувач має експонувати виконані творчі завдання, та бути готовим до спілкування та обговорення, переконливо відстоювати свою точку зору. Оцінка рівня знань виконується за принципом наявності виконаних творчих завдань

(зараховано) або за їх відсутністю (не зараховано). При проведенні екзамену виконані творчі завдання здобувача оцінюється наступним чином: Відмінно – повний обсяг завдання, креативність та творчий підхід, переконлива демонстрація, засоби виразності, артистизм, відповідь на додаткові питання, активність у обговорюванні; Добре – повний обсяг завдання, творчий підхід, здатність продемонструвати підготовлений матеріал, участь у обговоренні; Задовільно – неповний або частковий обсяг виконаних робіт, невпевнена демонстрація матеріалу, невпевненість або нездатність до обговорення роботи; Незадовільно – відсутні виконані роботи.

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	

60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F		

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Aebersold J. Play-A-Long, Jamey Aebersold Jazz, inc, USA, Vol. 1-100 (періодичне видання, серія посібників для імпровізаційної практики).
2. Bergonzi J. Inside Improvisation Series. Alfred Music Pub, 2015 (Vol.1-5)
4. Russo W. A New Approach Composing Music. The University Of Chicago Press Ltd., London 1983, 241 с.
5. Stoloff B. Scat! Vocal Improvisation Techniques. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 1996. 130 p.
6. Stoloff B. Blues Scatitudes. Gerard and Sarzin Pub. Co, N.Y, 2003). 78 p.

Допоміжна

1. The Real Little Classical Fake Book 1992 by Hal Leonard Publishing Corporation)
2. The BIG BOOK Of Soul, 1996 by Hal Leonard Publishing Corp. 286p.
3. The ALL-Jazz Real Book, 2001 Sher Music Co. Petaluma, Ca., USA, 561p.
4. The Standards Real Book. 2000 Sher Music Co, Petaluma, CA., USA, 593p.
5. Real Jazz Book. 1992 by Hal Leonard Publishing Co. 381p.
6. 100 Jazz & Blues Greats 1987by Wise Publications. London, England, 315p.

Інформаційні ресурси

1. Weiss N. Breaking down the riffs URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PLTMTIX_bS2Bq7xEhvlAPqd1b-TRYMOD2o (дата звернення 03.03.2022).
2. URL: https://www.youtube.com/results?search_query=jazz+vocal+improvisation зразки видатних музикантів імпровізаторів (дата звернення 03.03.2022)

